

Beleid sociale veiligheid

BS. PATER VAN DER GELD

SCHOOLJAAR

2017 – 2018

2018 – 2019

Inhoud

1. Inleiding.....	2
Aanleiding voor dit beleid:	2
Het doel van dit beleid:	2
Voorwaarden.....	2
2. Onze blik op pesten.....	3
Vormen van pesten	3
Signalen van pesten.....	3
Oorzaken van pesten	3
Pesten of Plagen?	3
3. Preventief beleid.....	4
Leerlingen	4
Team.....	5
Ouders	6
4. Monitoring	7
KIJK!	7
ZIEN!.....	7
Integraal	7
Brievenbus	8
Sociogram.....	8
Leerlingen	8
Team.....	8
Ouders	9
5. Tijdpad	10
6. Curatief beleid	13
Leerlingen	13
Team.....	13
Ouders	13
Stappenplan bij conflicten en pestgedrag	14
Bijlagen	16
Bijlage 1: Drie gouden afspraken.....	16
Bijlage 2: Het lesprogramma van het Digitaal Media Paspoort	17
Bijlage 3: Thema's en lessen Kriebels	18
Bijlage 4: Thema-avond voor ouders: kennis.....	19
Bijlage 5: Gesprek zonder schuldvraag	20

1. Inleiding

De Onderwijsinspectie over Sociale Veiligheid: "school is veilig als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilige en positieve sfeer is op school. Het betekent ook dat de school optreedt tegen pesten, uitschelden, discriminatie, geweld en andere vormen van ongepast gedrag, en deze zoveel mogelijk voorkomt."

Aanleiding voor dit beleid:

Met de invoering van de wet Sociale Veiligheid op School (aug. 2015) hebben scholen een inspanningsverplichting gekregen om een sociaal veilige schoolomgeving te realiseren. Alle scholen hadden al wel een pestprotocol, maar deze wet is in het leven geroepen omdat het hebben van een protocol alleen niet afdoende is. Wij onderschrijven dit. We vinden het heel belangrijk om een actief veiligheidsbeleid te voeren ter preventie van pesten. Echter weten wij ook dat pesten helaas op elke school voorkomt, ook bij ons. Daarom investeren wij in de deskundigheid en betrokkenheid van ons team, de leerlingen en de ouders/verzorgers ten behoeve van het creëren van een veilige en positieve sfeer op school en daarnaast om het pesten op onze school te kunnen signaleren en serieus aan te pakken.

Het doel van dit beleid:

Alle leerlingen horen zich veilig te voelen tijdens hun basisschoolperiode op onze school, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Mocht hun veiligheid toch in het gedrang komen, dan voelen zij zich gehoord en serieus genomen.

Voorwaarden om ons doel te bereiken:

- Afspraken zichtbaar maken waardoor teamleden, leerlingen en ouders elkaar kunnen aanspreken op deze afspraken als er zich ongewenste situaties voordoen,
- School monitort de sociale veiligheid 2x per jaar.
- Dit beleid wordt elke 2 jaar geëvalueerd en waar nodig aangepast. Hierbij worden alle partijen betrokken: leerlingen, ouders en teamleden.
- Pesten wordt als probleem gezien door alle betrokken partijen: leerlingen, teamleden en de ouders / verzorgers (hierna genoemd: ouders).
- Wij zien pesten als een groepsprobleem waarbij we uitgaan van verschillende rollen: gepeste leerlingen, pesters, meelopers, aanmoedigers, helpers, buitenstaanders en omstanders.
- Teamleden herkennen de signalen van pesten en nemen, als pesten optreedt, duidelijk stelling hiertegen.
- Wanneer pesten ondanks preventie toch de kop op steekt, beschikt de school over een pestprotocol waarin duidelijke stappen staan die dan gevolgd worden.
- Voor ouders en leerlingen is er een aanspreekpunt met betrekking tot pesten. Op onze school is dat anti-pestcoördinator Marloes van Tetering.

2. Onze blik op pesten

In dit hoofdstuk beschrijven wij kort wat wij onder pesten verstaan.

Vormen van pesten

Pesten kan in verschillende vormen voorkomen:

- fysiek pesten (lichamelijk): slaan, duwen, schoppen, knijpen, haren trekken, laten struikelen of tegenhouden.
- Verbaal pesten (met woorden): schelden, roddelen, chanteren, uiten van bedreigingen of iemand belachelijk maken.
- Materieel pesten (met spullen): afpakken, beschadigen of verstoppen van spullen.
- Relationeel / sociaal pesten buitensluiten, negeren of uitlachen.

Daarnaast is er ook nog digitaal pesten. Bovenstaande vormen worden dan via de digitale kanalen uitgevoerd. Te denken valt aan foto's bewerken, versturen van bedreigingen of virussen, iemand hacken of blokkeren, haatprofielen aanmaken, etc.

Signalen van pesten

Als een van bovenstaande dingen gebeurt, zijn dat signalen van pesten. Daarnaast zijn we ook alert op gedragsveranderingen bij leerlingen:

- leerlingen met teruggetrokken gedrag
- leerlingen met zwakke, onzekere lichaamshouding
- leerlingen die zich sterker manifesteren: brutaler – agressiever
- leerlingen die zich afzonderen
- leerlingen die spullen kwijt zijn of waarvan de spullen kapot zijn
- leerlingen die sociaal onhandig gedrag vertonen.

Oorzaken van pesten

Uit onderzoek blijkt dat pesters over het algemeen een positieve houding ten opzichte van geweld hebben en dat ze een beperkt inlevingsvermogen hebben. Daarnaast kunnen andere oorzaken als een problematische thuissituatie, verveling, niet met frustratie om kunnen gaan en aangeleerd gedrag, ook een rol spelen.

Pesten of Plagen?

Vaak worden de termen pesten en plagen door elkaar gehaald en wat voor de een pesten is, ervaart de ander als plagen. Wij gaan uit van de beleving van de gepeste leerling. Hij / zij bepaalt of het pesten of plagen is. Elke melding en/of signaal nemen we daarom ook serieus. Naast het gevoel dat de gepeste leerling heeft, nemen we onder andere de volgende verschillen ook mee:

Plagen	Pesten
Gebeurt af en toe	Structureel
Kortdurend	Voortdurend / aanhoudend / herhaaldelijk
Door en naar verschillende personen	Vaak dezelfde die pest / gepest wordt
Beide partijen hebben plezier	Gaat ten koste van sfeer
Gelijkwaardigheid	Machtsverhouding / ongelijke strijd

Dit bepaalt mede de interventies die daarna gedaan worden. Deze kunnen gericht zijn op de gepeste leerling, op de pester of op een hele groep.

3. Preventief beleid

Op school werken we aan een veilige schoolomgeving voor alle leerlingen.

Dit proberen wij te bewerkstelligen door preventief maatregelen en activiteiten in te zetten die gericht zijn op alle betrokkenen van de school, niet alleen gericht op leerlingen en leerkrachten maar ook op ouders. Hieronder worden deze maatregelen en activiteiten verder uitgelegd. In het hoofdstuk Tijdsplan vindt u terug wanneer welke activiteiten uitgevoerd worden.

Leerlingen

- We hanteren 3 gouden afspraken op school:

- Wij gaan respectvol met elkaar om.
- We zijn zuinig op materialen.
- We zijn rustig in de school.

In elke groep vormen deze 3 afspraken de basis voor de groepsafspraken. Elke groep werkt deze gouden afspraken verder uit naar eigen groepsafspraken, waarbij deze concreter gemaakt worden door de kinderen zelf. Deze afspraken hangen zichtbaar op in de groep. Elke maand is er een groeps gesprek waarin de leerlingen aangeven welke afspraak voor hun heel belangrijk is, hoe zij het ervaren en waar zij aan willen werken. Input voor dit gesprek komt vooral vanuit de leerlingen, omdat wij vinden dat de leerlingen er medeverantwoordelijk voor zijn dat iedereen zich in de klas prettig en veilig kan voelen. De leerkracht heeft een begeleidende rol tijdens dit gesprek. Voor meer informatie, zie bijlage 1: Drie gouden afspraken.

- Respectproject:

Wij starten de eerste 6 weken van elk schooljaar met het respectproject. Met behulp van lessen uit Respectzone wordt op een creatieve en interactieve manier gewerkt aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen in de klas. Tijdens deze weken is er ook extra veel aandacht voor het omzetten van de gouden afspraken van de school naar groepsafspraken van elke klas. Dit vanuit het besef dat we als leerkrachten een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan een positieve groepsvorming, waarvan de eerste zes weken gezien worden als de gouden weken om dit te bewerkstelligen. De Nederlandse Week tegen het Pesten (18 t/m 22 september 2017) valt in ons respectproject. We zullen deze week benoemen naar de kinderen. We gaan hier geen extra lessen voor geven, daar de lessen van het respectproject hier al mee te maken hebben.

De eerste twee weken na de kerstvakantie worden gezien als de zilveren weken en daarom wordt hier opnieuw extra aandacht aan gegeven in alle groepen.

- Kennismakingsronde intern vertrouwenspersoon:

Elk jaar bezoeken de vertrouwenspersonen van de school de groepen 3 t/m 8. Tijdens dit rondje wordt er gesproken over (seksuele) weerbaarheid, elkaars grenzen, omgaan met elkaar (ook op social media) en hoe de leerlingen hulp kunnen inschakelen als dit nodig is. De vertrouwenspersonen zijn Marijke Klis en Marloes van Tetering.

De groepen 1-2 geven zelf een les aan de leerlingen over deze onderwerpen, omdat leerlingen van deze leeftijd toch meestal liever hun eigen leerkracht in vertrouwen nemen dan een andere leerkracht.

- Nationaal Media Paspoort:

In elk leerjaar worden per jaar 7 lessen gegeven waarin de leerlingen leren zelfstandig beslissingen te nemen over bijvoorbeeld het plaatsen van berichten of foto's, hun eigen gedrag online maar ook over hoe zij reageren wanneer de media hun emoties aanspreken. Elke les behandelt een ander thema waarin een doorgaande lijn bewaakt wordt van groep 1 t/m 8. De lessen worden door het jaar heen gepland, waarbij 1 les gegeven wordt op de 2^e dinsdag in februari: Safer Internet Day.

Schooljaar 2017-2018 werkt groep 1 t/m 6 hiermee. Dit zal de school ingroeien, schooljaar 2018-2019 sluit groep 7 ook aan.

Voor schooljaar 2017-2018 hebben groep 7 en 8 lessen vanuit What's happy, Veilig Internet en Kriebels in je buik.

Voor meer informatie, zie bijlage 2: Het lesprogramma van Nationaal Media Paspoort.

- **Kriebels in je buik:**

Dit is een digitale lesmethode voor relationele en seksuele vorming, waarin een doorgaande lijn zit van groep 1 t/m 8. Het lespakket is opgebouwd aan de hand van vier thema's:

1. Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld
2. Sociale en emotionele ontwikkeling
3. Voortplanting en gezinsvorming
4. Seksuele weerbaarheid

Deze lessen worden door het jaar heen gegeven waarbij we één project week hebben waarin er meerdere lessen in de week gegeven worden: De week van de lentekriebels. Dat is de week waarin 21 maart (start van de lente) valt. Ook wordt er in alle groepen op Valentijnsdag een les gegeven.

Voor meer informatie, zie bijlage 3: Thema's en lessen Kriebels.

- **Omgaan met Elkaar: trainingsprogramma in groep 5**

Het doel van dit programma is om pesten in een groep te voorkomen en tegen te gaan door de competenties van leerlingen op het gebied van respectvolle omgang met elkaar te vergroten. Zij leren daardoor meer rekening met eigen en andermans grenzen te houden. Ze helpen elkaar daarbij vaker. De hele klas leert in 8 lessen anders met elkaar om te gaan waarbij de groep verdeeld wordt in twee veilige subgroepen.

- **Dag tegen het pesten: Workshops groep 7**

19 April is het de landelijke dag tegen pesten. Daarom krijgen leerlingen uit groep 7 op en rond deze dag twee workshops. Deze twee workshops staan in het teken van het verschil tussen plagen en pesten, zeggen waar je last van hebt, rollen binnen een groep, opkomen voor jezelf en een ander. Hiermee wordt de kennis van het Omgaan met Elkaar opgefrist.

Team

- **Tijdens het speekwartier lopen alle collega's buiten.**

Meer toezicht op het plein vermindert het pesten door:

- Leerkrachten krijgen meer overzicht doordat ze taken kunnen verdelen.
- Leerkrachten kunnen het spelen van kinderen begeleiden. Hiermee kunnen conflicten voorkomen worden of in ieder geval in de kiem worden gesmoord.
- Leerkrachten kunnen kinderen die alleen zijn bij het spel betrekken.
- Leerkrachten kunnen spel initiëren.

Op deze manier is de pleinwacht positief met kinderen bezig in plaats van alleen te surveilleren.

- **Jaarlijkse teamscholing:**

Elk jaar is er een scholing gepland voor het team m.b.t het onderwerp pesten. Het ene jaar is deze scholing gericht op kennis en het andere jaar op vaardigheden:

- kennis: kennis en inzicht in de pestproblematiek vergroten, waardoor de leerkracht pesten beter signaleert, het vaker weet te voorkomen en er in de dagelijkse praktijk effectiever op weet te reageren.
- vaardigheden: Vergroten van de gespreksvaardigheid van de leerkrachten en het geven van effectieve reacties op pestgedrag.

- **Commissie Veilig leefklimaat:**

Deze commissie bestaat uit Floor Wouters (leerkracht), Marijke Klis (vertrouwenspersoon) , Mary van Kessel (intern begeleider) en Marloes van Tetering (anti-pestcoördinator). Zij sturen het team aan in de uitvoering van het beleid Sociale Veiligheid. Na elke monitoring komt de commissie ook samen om naar de resultaten te kijken en om vast te stellen of het beleid nog

passend is bij de resultaten van de monitoring. Hierover is ook overleg met directie. Halverwege het jaar wordt met het team gesproken over de resultaten van de monitoring, de afspraken die we maken op preventief gebied en waar evt. extra interventies nodig zijn.

Ouders

- Thema-avond voor ouders

Elk jaar is er een thema-avond voor ouders m.b.t. het beleid sociale veiligheid. Het ene jaar staat deze avond in het teken van kennis van de pestproblematiek vanuit de rol van ouder (zie bijlage 4: Thema-avond voor ouders) en het andere jaar in het teken van het beleid van de school waarbij we samen met het team huidige beleid gaan evalueren en eventueel bijstellen.

- Oudergesprekken

Tijdens oudergesprekken wordt gevraagd of ouders signalen hebben gekregen dat hun kind anderen pest, gepest wordt of aangeeft dat anderen in de klas of school gepest worden.

4. Monitoring

Wij zetten veel maatregelen en activiteiten preventief in om een sociale veilige schoolomgeving voor onze leerlingen te bewerkstelligen. We hechten er veel waarde aan om dit preventieve beleid ook te toetsen door leerlingen, team en ouders met behulp van een monitor. De resultaten van deze monitor gebruiken wij om te kijken of er:

- aanpassingen in het preventief beleid wenselijk zijn,
- interventies naar individuele leerlingen dan wel groepen, leerkrachten of team wenselijk zijn.

Voor de monitoring maken wij gebruik van verschillende instrumenten. In dit hoofdstuk geven we een korte toelichting op deze instrumenten en geven we een overzicht over wie welke monitoring invult.

KIJK!

KIJK! is een leerlingvolgsysteem voor de groepen 1-2. Het brengt alle ontwikkelingslijnen van de leerling in beeld naar aanleiding van observaties van de leerkracht. Naast de ontwikkelgebieden die onder andere te maken hebben met rekenen, taal en motoriek worden ook gegevens over de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen verzameld. Hiervoor wordt onder andere gekeken naar de betrokkenheid, het zelfbeeld, relaties met volwassenen, relaties met kinderen en spelontwikkeling.

ZIEN!

ZIEN! is een leerlingvolgsysteem gericht op het sociaal-emotioneel functioneren van leerlingen op de basisschool. Er wordt gebruik gemaakt van vragenlijsten voor leerlingen en voor leerkrachten. Binnen ZIEN! wordt het sociaal-emotioneel functioneren van leerlingen opgesplitst in sociaal en emotioneel functioneren. Het emotioneel functioneren wordt bepaald door het welbevinden en de betrokkenheid van leerlingen. Dit zijn twee cruciale voorwaarden voor de ontwikkeling van de leerling. Deze twee graadmeters komen in beide vragenlijsten dan ook terug.

Het sociaal functioneren wordt bepaald door vaardigheden die leerlingen laten zien in hun gedrag tijdens sociale omgang met elkaar. Enkele belangrijke gedragingen zijn: helpen, samenwerken, samen delen, zorg geven, troosten, begrip tonen en geruststellen.

De leerkrachtvragenlijst wordt voor elke leerling ingevuld door de leerkrachten van groep 3 t/m 8. De leerkracht beoordeelt stellingen aan de hand van eigen observaties over het gedrag dat de leerling laat zien.

De leerlingvragenlijst is in te vullen door kinderen van groep 5 t/m 8. Dit omdat het voor kinderen t/m groep 4 lastig is om vragen over zichzelf te beantwoorden. Voor de groepen 1 t/m 4 gebruikt ZIEN! stellingen die je eventueel tijdens een leerlinggesprek kan afnemen. De leerlingvragenlijst bestaat uit twee verschillende lijsten:

- leer- en leefklimaat: Deze vragenlijst bevat 32 stellingen met betrekking tot de betrokkenheid, het welbevinden, relatie met andere kinderen, autonomie, de pestbeleving en het pestgedrag van de leerling. Deze is goed in te zetten voor de monitoring van sociale veiligheid vanwege de vragen naar pestbeleving en pestgedrag.
- sociale vaardigheden: Deze vragenlijst bevat 22 stellingen met betrekking tot de sociale vaardigheden van de leerling, uitgewerkt in ruimte nemend en ruimte gevend gedrag. De vragenlijsten zijn onafhankelijk van elkaar in te vullen en te analyseren.

Integraal

Integraal is een kwaliteitsmanagement systeem binnen ons leerlingvolg- en administratiesysteem. Binnen integraal worden tevredenheidspelingen uitgezet naar het team, de leerlingen en de ouders. Op deze manier kunnen we de tevredenheid van het team, de ouders en de leerlingen over verschillende onderdelen beoordelen. Komt het beeld dat de school heeft

overeen met het beeld van de ouders en de leerlingen. Aan de hand van stellingen worden onder andere onderwerpen bevraagd als het onderwijsleerproces (leef- en leerklimaat in de groep), de schoolcultuur (leef- en leerklimaat op school) en de samenwerking. Voor de tevredenheidspeiling van leerlingen is een extra vragenlijst aangemaakt speciaal voor de monitoring van de sociale veiligheid.

Brievenbus

Op school hangt een brievenbus waar de leerlingen briefjes in kunnen stoppen met betrekking tot hun welbevinden en de omgang met elkaar. Hier wordt door de intern vertrouwenspersonen (IVP) aandacht aan gegeven tijdens het kennismakingsrondje. Deze briefjes worden door de IVP verwerkt in een schema waarin bijgehouden wordt welke leerlingen de briefjes geschreven hebben, welke leerlingen / leerkrachten betrokken zijn en wat er vervolgens mee gedaan is.

Sociogram

Als blijkt dat er vanuit de monitoring van ZIEN! en Integraal zorgen zijn binnen een groep met betrekking tot sociale veiligheid wordt er door de leerlingen uit deze groep een aanvullende vragenlijst ingevuld die zicht geeft op de verschillende rollen die er binnen een groep kunnen zijn.

Leerlingen

- **Leerlingvragenlijst ZIEN!**

Twee keer per jaar wordt door elke leerling van groep 5 t/m 8 de vragenlijst 'leer- en leefklimaat' volledig ingevuld. Dit gebeurt rondom de herfstvakantie, wanneer het groepsvormingsproces heeft plaatsgevonden en rondom de voorjaarsvakantie zodat we kunnen kijken of de beleving van leerlingen optimaal blijft en of interventies effect hebben gehad. We zijn tevreden als minimaal 95% van de leerlingen niet in het rood scoort bij de onderdelen pestbeleving en pestgedrag.

- **Leerlingtevredenheidspeiling Integraal**

Gelijk met de leerlingvragenlijst van ZIEN! wordt ook de tevredenheidspeiling 'monitoring sociale veiligheid' door leerlingen ingevuld. We zijn tevreden als we op deze onderdelen minimaal 3.5 gemiddeld halen.

- **Sociogram – rollen.**

Als de resultaten van de leerlingvragenlijst van ZIEN! en van Integraal lager scoren dan waar wij tevreden mee zijn, wordt er door de leerlingen in deze groep een sociogram ingevuld.

Team

- **KIJK!**

Dagelijks worden observaties in het systeem genoteerd door leerkrachten. Twee keer per jaar worden deze geregistreerd. Ons streven is om bij alle leerlingen ++ / +- te scoren bij de basiskenmerken. Bij het onderdeel betrokkenheid streven we naar een 3.5 of hoger.

- **Leerkrachtvragenlijst ZIEN!**

Twee keer per jaar wordt voor elke leerling van groep 5 t/m 8 de vragenlijst volledig ingevuld. Dit gebeurt rondom de herfstvakantie, wanneer het groepsvormingsproces heeft plaatsgevonden en rondom de voorjaarsvakantie zodat we kunnen kijken of interventies effect hebben gehad. Voor leerlingen waar zorgen over zijn kan de vragenlijst nog extra

Onderzoek jan. 2017 B.Oldenburg

–

universiteit Groningen:

Elke leerkracht moet zich er van bewust zijn, dat in iedere klas wordt gepest. "Leraren die zeggen dat in zijn of haar klassen niet wordt gepest hebben vaak ongelijk. In iedere klas wordt gepest." En pesten is subjectief, een gevoel. En dat gevoel wordt vaak niet herkend door leraren. "Ik heb leerlingen en leraren apart de vraag gesteld: wie in de klas wordt er gepest? Antwoorden tussen leerlingen en leraren kwamen niet overeen."

ingevuld worden. We zijn tevreden als minimaal 80% van de leerlingen niet in het rood scoort bij de gemiddelden van welbevinden en betrokkenheid én bij de gemiddelden van de vijf vaardigheden.

- **Personeelstevredenheidspeiling Integraal**

Deze tevredenheidspeiling wordt 1x per jaar uitgezet onder alle teamleden. De commissie Veilig Leefklimaat kijkt naar de resultaten van de onderdelen die betrekking hebben op de sociale veiligheid van de leerlingen (toezicht buiten de groep – pesten weten te voorkomen – groei in sociale vaardigheden – normen en waarden eigen maken). We zijn tevreden als we op deze onderdelen minimaal 3.5 gemiddeld halen.

Ouders

- **Oudertevredenheidspeiling Integraal**

Deze tevredenheidspeiling wordt 1x per jaar uitgezet onder alle ouders. De commissie Veilig Leefklimaat kijkt naar de resultaten van de onderdelen die betrekking hebben op de sociale veiligheid van de leerlingen (leefklimaat in de groep – leefklimaat op school – omgaan social media). We zijn tevreden als we op deze onderdelen minimaal 3.5 gemiddeld halen.

5. Tijdpad

In dit tijdspad ziet u elke activiteit gericht op preventie en monitoring weggezet binnen het schooljaar 2017-2018.

Augustus 2017	
Respectproject	Lessen uit respectzone, werken aan groepsvorming, omzetten van de gouden schoolafspraken naar groep specifieke afspraken.
Nationaal Media Paspoort	Groep 1 t/m 6 les thema 1: Weet wat je ziet. Groep 7 en 8: What's happy. Deze les wordt gepland in de weken van het respectproject.
September 2017	
Respectproject	Lessen uit respectzone, werken aan groepsvorming, omzetten van de gouden schoolafspraken naar groep specifieke afspraken. Week tegen het Pesten (18-22 september) valt binnen dit project. Dit benoemen naar de kinderen.
Nationaal Media Paspoort	Groep 1 t/m 6 les thema 2: Bewaak je identiteit. Groep 7: Mannen en vrouwen in de media (les uit kriebels) Groep 8: Wat zie jij in de media (les uit kriebels) Deze les wordt gepland in de weken van het respectproject.
Rondje vertrouwenspersoon	Groep 1-2: "Wat voelt fijn en wat niet" les van kriebels in je buik Groep 3-8: bezoek vertrouwenspersonen
Oktober 2017	
Respectproject	Lessen uit respectzone, werken aan groepsvorming, omzetten van de gouden schoolafspraken naar groep specifieke afspraken.
Kriebels in je buik	Groep 1-2: wie ben ik Groep 3: mijn thuis Groep 4: wie vind ik speciaal Groep 5: geen les i.v.m. programma Omgaan met Elkaar Groep 6: gezocht, een vriend Groep 7: mannen en vrouwen Groep 8: dit ben ik
Omgaan met Elkaar	Groep 5
Monitor	KIJK! - leerkrachten groep 1/2 observaties noteren voor alle leerlingen van de basiskenmerken en item 1 t/m 7 betrokkenheid en welbevinden. ZIEN! - leerkrachtvragenlijst groep 3 t/m 8 alle leerlingen volledig - leerlingvragenlijst groep 5 t/m 8 alle leerlingen 'leer- en leefklimaat' Integraal - leerlingtevredenspeiling groep 5 t/m 8 alle leerlingen 'monitor sociale veiligheid' Sociogram – rollen - indien nodig n.a.v. resultaten ZIEN en Integraal in een groep de sociogram over rollen laten invullen door alle leerlingen van die groep.
Commissie Veilig Leefklimaat	Vergadering: o.a. resultaten monitoring – invulling teamscholing - interventies

November 2017	
3 gouden afspraken	Groepsgesprek in de klas over de gemaakte groepsafspraken.
Nationaal Media Paspoort	Groep 1 t/m 6 les thema 3: Wat je geeft, krijg je terug
Omgaan met Elkaar	Groep 5
December 2017	
3 gouden afspraken	Groepsgesprek in de klas over de gemaakte groepsafspraken.
Omgaan met Elkaar	Groep 5
Januari 2018	
Respectproject	Eerste twee weken van januari weer extra aandacht aan groepsvorming en groepsafspraken.
Nationaal Media Paspoort	Groep 1 t/m 6 les thema 4: Houd de klok in de gaten Groep 7: Internetvrienden (les uit kriebels) Groep 8: Internet en social media (les uit kriebels) Deze les wordt gepland in de weken van het respectproject.
Thema avond ouders	Huidige beleid sociale veiligheid presenteren.
Monitor	KIJK! - Registreren van groep 1-2
Februari 2018	
3 gouden afspraken	Groepsgesprek in de klas over de gemaakte groepsafspraken.
13 februari Nationaal Media Paspoort	Safer Internet Day, dit benoemen naar de kinderen. Daarom vandaag een les uit Nationaal Media Paspoort Groep 1 t/m 6 les thema 5: Maak goede keuzes Groep 7 en 8: herhalen afspraken what's happy
14 februari Kriebels in je buik	Valentijnsdag, dit benoemen naar de kinderen. Daarom vandaag een les uit Kriebels: Groep 1-2: wij zijn vriendjes Groep 3: ik vind het fijn met jou Groep 4: ik ben verliefd Groep 5: zullen we vrienden zijn? Groep 6: verliefd Groep 7: vriendschap en verliefdheid Groep 8: verliefdheid en seksuele oriëntatie
Monitor	ZIEN! - leerkrachtvragenlijst groep 3 t/m 8 alle leerlingen volledig - leerlingvragenlijst groep 5 t/m 8 alle leerlingen 'leer- en leefklimaat' Integraal - leerlingtevredenheidspeiling groep 5 t/m 8 alle leerlingen 'monitor sociale veiligheid' Sociogram – rollen - indien nodig n.a.v. resultaten ZIEN en Integraal in een groep de sociogram over rollen laten invullen door alle leerlingen van die groep.
Teamscholing	Gericht op vaardigheden.
Maart 2018	
3 gouden afspraken	Groepsgesprek in de klas over de gemaakte groepsafspraken.
Week van de Lentekriebels 19-23 maart	In elke groep worden deze week 3 lessen gegeven vanuit de methode Kriebels in je buik. Deze lessen komen uit de thema's - lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld

	- voortplanting en gezinsvorming - seksuele weerbaarheid
Commissie Veilig Leefklimaat	Vergadering: o.a. resultaten monitoring – beleid - interventies
April 2018	
3 gouden afspraken	Groepsgesprek in de klas over de gemaakte groepsafspraken.
Nationaal Media Paspoort	Groep 1 t/m 6 les thema 6: Bescherm je privacy
19 april Workshops over omgaan met elkaar.	19 april is de landelijke dag tegen pesten. Op en rondom deze datum worden twee workshops gegeven in de groepen 7.
Mei 2018	
3 gouden afspraken	Groepsgesprek in de klas over de gemaakte groepsafspraken.
Kriebels in je buik	Groep 1-2: wie ben ik Groep 3: ik ben een jongen en ik ben een meisje Groep 4: wat voel ik? Groep 5: de mensen om me heen Groep 6: verschillende soorten relaties
Juni 2018	
3 gouden afspraken	Groepsgesprek in de klas over de gemaakte groepsafspraken.
Nationaal Media Paspoort	Groep 1 t/m 6 les thema 7: Zorg voor je eigen veiligheid
Monitor	KIJK! - Registreren van groep 1-2
Commissie Veilig Leefklimaat	Vergadering: o.a. beleid terugblik en vooruitblik
Juli 2018	
3 gouden afspraken	Groepsgesprek in de klas over de gemaakte groepsafspraken.

6. Curatief beleid

In de inleiding hebben we geschreven dat pesten op elke school voorkomt, dus ook op onze school. Er zijn verschillende maatregelen en activiteiten die als interventie ingezet kunnen worden indien blijkt dat dit nodig is vanuit bijvoorbeeld de monitoring. De interventies kunnen gericht zijn op leerlingen, het team of ouders. In dit hoofdstuk beschrijven wij kort een aantal van deze interventies. Daarnaast staat in dit hoofdstuk het stappenplan wat gevolgd wordt indien pestgedrag zich voor doet.

Leerlingen

- **Gesprek zonder schuldvraag:**
Een bemiddelingsgesprek wat gevoerd kan worden tussen twee of meerdere leerlingen onder begeleiding van een leerkracht. Het doel van dit bemiddelingsgesprek is het bevorderen van wederzijds empathie waardoor er begrip tot stand komt en er de mogelijkheid ontstaat om tot oplossingen te komen. Voor meer informatie, zie bijlage 5: Gesprek zonder schuldvraag.
- **Groepsgesprek:**
Met de groep in gesprek over hetgeen de leerkracht gezien of gehoord heeft en hierover uitleg vragen. Wat is ieders rol hierin en leerlingen oplossingen laten bedenken. Dit kan naar aanleiding van een conflict, maar ook naar aanleiding van resultaten van de monitoring.
- **Training / workshops:**
In een groep waar sprake is van aanhoudende pestproblematiek kan er eventueel een training of workshop in de groep gegeven worden. Te denken valt aan de training Omgaan met Elkaar of workshops die in hoofdstuk 3 beschreven worden. School gaat dan kijken naar de mogelijkheden.

Team

- **Leerkrachtgesprek:**
Naar aanleiding van de uitkomsten van de monitoring kan er een gesprek plaatsvinden tussen de leerkracht en de intern begeleider of anti-pestcoördinator. Tijdens dit gesprek worden er vragen gesteld over het eigen functioneren van de leerkracht met betrekking tot zijn/haar houding naar de klas en naar specifieke leerlingen. Hoeveel ruimte en verantwoordelijkheid krijgen leerlingen? Hoe veilig is het voor leerlingen in de klas?
- **Beeldbegeleiding**
Leerkrachten die moeite hebben met het consequent hanteren van afspraken, kunnen begeleid worden door middel van beeldbegeleiding. De IB-er gaat in overleg met de leerkracht videobeelden maken en nabespreken van momenten in de klas.

Ouders

- **Oudergesprek:**
Met ouders van gepeste leerlingen of leerlingen die pesten in gesprek om ze te informeren over de pestsituaties en over de manieren waarop wij hier als school mee omgaan. In dit gesprek kunnen ouders ook doorverwezen worden naar externe deskundige hulp als bijvoorbeeld blijkt dat het gepest worden of zelf pesten vooral voort lijkt te komen uit een gebrek aan weerbaarheid, inlevingsvermogen en sociale vaardigheden.
- **Ouderavond:**
Indien er in een groep sprake is van aanhoudende pestproblematiek kan school ervoor kiezen om een ouderavond te organiseren. Tijdens deze avond worden de ouders op de hoogte gebracht van de situatie, wat school al gedaan heeft en hoe ze hiermee verder om willen gaan. Ouders krijgen deze avond ook tips mee over hoe zij hiermee om kunnen gaan.

Stappenplan bij conflicten en pestgedrag

Stap 0: Zelf proberen op te lossen	
Als leerlingen een conflict met elkaar hebben, stimuleren wij ze eerst om het conflict zelf op te lossen. Hierbij is het wel heel belangrijk dat de leerkracht controleert of dit gelukt is. Op het moment dat het voor een van de leerlingen niet goed genoeg opgelost wordt, gaat het stappenplan in werking.	
Stap 1: Bemiddelingsgesprek bij een eenmalig incident / conflict	
WANNEER	Ter plekke bij het signaleren van het incident/conflict. Indien niet mogelijk, dan z.s.m. (liefst op dezelfde dag)
WAAROM	Vaak ontstaat pesten door een eenmalig conflict of incident dat niet wordt opgelost. Het doel van dit bemiddelingsgesprek is het bevorderen van wederzijds empathie waardoor er begrip tot stand komt en er de mogelijkheid ontstaat om tot oplossingen te komen.
WIE	Leerkracht en betrokken leerlingen
HOE	Een bemiddelingsgesprek op basis van de principes van Gesprek zonder Schuldvraag. Dit gesprek wordt in een verkorte variant gevoerd (vooral fase 1-2-3)
Stap 2: Afspraken evalueren	
WANNEER	Na 2 dagen, na een week en na een maand
WAAROM	Het actief volgen of gemaakte afspraken in het bemiddelingsgesprek nagekomen worden.
WIE	Leerkracht en betrokken leerlingen
HOE	Dit kunnen korte gesprekjes zijn van 2 minuten indien het goed loopt. Geven van complimenten als het de leerlingen gelukt is om zich aan de afspraken te houden.
Stap 3: Bij aanhoudelijk pestgedrag : Gesprek zonder schuldvraag	
WANNEER	- Als blijkt dat het de leerling(en) niet lukt om zich aan de afspraken te houden bij stap 2 - Als de leerkracht te horen krijgt dat er een ruzie of pestgedrag afspeelt
WAAROM	Zie stap 1. Daarnaast ook omdat je nu inzet op gedragsverandering door oplossingen te oefenen. Communicatie in combinatie met gedragstraining is het belangrijkste middel op een pestprobleem te doorbreken.
WIE	- Leerkracht met betrokken leerlingen - evt. IB of APC met betrokken leerlingen
HOE	Gesprek zonder schuldvraag, alle fasen. Let op: spreek eventueel eerst even apart met de leerling die gepest wordt waarin je uitlegt wat je gaat doen om diegene wat voor te bereiden op een gesprek met de leerling die pest.
Stap 4: Anderen op de hoogte brengen	
WANNEER	Als je een gesprek zonder schuldvraag in stap 3 hebt gevoerd, breng je op dezelfde dag ouders en APC op de hoogte. Indien nodig ook andere teamleden, de TSO, BSO en VSO.
WAAROM	Voor een goede samenwerking is het fijn als ouders en APC weten dat er een gesprek heeft plaatsgevonden en dat zij op de hoogte zijn van de gemaakte afspraken.
WIE	Degene die het gesprek met de leerlingen gevoerd heeft.
HOE	Ouders en APC: Via een mail waarin je beschrijft hoe het gesprek is verlopen (proces) en welke afspraken er gemaakt zijn. Deze mail wordt ook in ParnasSys geplaatst als 'oudercontact' met als onderwerp 'gesprek zonder schuldvraag'. Team: leerkrachten die het aangaat even mailen of persoonlijk op de hoogte brengen. Kan ook via de wekelijkse memo naar het team indien dit nodig is. TSO en BSO even aanspreken.
Stap 5: Oudergesprek	
WANNEER	Als bovenstaande stappen geen (gewenste) verandering laten zien en pestgedrag blijft aanhouden.
WAAROM	- Als school stelling nemen tegen het pestgedrag. - Delen van zorgen met ouders - In overleg met ouders werken aan een bevredigende oplossing.
WIE	Leerkracht met ouders gepeste leerling Leerkracht met ouders leerling die pest

	Naast de leerkracht sluit ook IB of APC aan bij dit gesprek.
HOE	Ouders informeren over de situatie en over hetgeen school hier al aan gedaan heeft. Ouders serieus nemen in hetgeen zij vertellen. Adviezen geven over hoe om te gaan met een kind dat gepest wordt of zelf pest. Beleid van school bespreken over hoe hier verder mee om te gaan.
Stap 6: Groepsgesprek	
WANNEER	Als er na stap 5 geen verandering plaatsvindt. Of als je eerder merkt dat de sfeer in de groep lijdt onder hetgeen er gebeurt.
WAAROM	De groep laten zien dat je stelling neemt tegen hetgeen gebeurt. Bewustwording bij de groep van hetgeen er gebeurt en welke impact dat heeft. Bewustwording van welke rol de leerlingen hebben en wat zij kunnen doen om het te laten stoppen.
WIE	De eigen leerkracht (na overleg met APC) of de APC-er.
HOE	Met de groep in gesprek over hetgeen de leerkracht gezien of gehoord heeft en hierover uitleg vragen. Wat is ieders rol hierin en leerlingen oplossingen laten bedenken. Wat kan jij doen om dit te stoppen? Verschillende rollen binnen pestproblematiek benoemen.
Stap 7: interventies - sancties	
WANNEER	Als bovenstaande geen (gewenst) effect laat zien en pestgedrag blijft aanhouden.
WAAROM	School kan en wil dit gedrag niet accepteren. Beschermen van de veiligheid van leerlingen.
WIE	- intern overleg met leerkracht, APC-er en evt. directie - bovenstaande personen in gesprek met ouders van de leerling die gepest wordt en/of de leerling die pest
HOE	Intern overleg: mogelijkheden van interventies bespreken voor de groep / leerkracht Met ouders van leerling die gepest wordt: samen in overleg om te komen tot mogelijke oplossingen, eventueel inschakelen externe deskundigheid, overleggen wat school nog kan doen. Met ouders van leerling die pest: samen met ouders overeen komen tot oplossingen en eventuele externe hulpverlening. Afspraken maken over handelingswijze op school en thuis. Eventuele sancties bespreken zoals: een opstel over de situatie en zijn/haar rol daarin, binnenblijven / nablijven, schorsing indien het gedrag blijft aanhouden.

Bijlagen

Bijlage 1: Drie gouden afspraken

Met nieuwe groepen kun je relatie-afspraken maken: hoe willen we met elkaar omgaan en hoe dragen we daar samen verantwoordelijkheid voor?

Zo kan het dat in het begin van de samenwerking leerlingen zich buigen over vragen als:

- wat heb jij nodig om hier het beste uit jezelf te halen?
- wat kun jij bijdragen aan een goede sfeer in de klas?
- wat doe jij als die sfeer onder druk staat?
- wat doe jij als jij je zorgen maakt om een klasgenoot?

De antwoorden zijn geen wetten waaraan je je moet houden, maar intenties die we met z'n allen willen naleven en waar we elkaar op kunnen aanspreken.

Waar het om leiderschap gaat, kun je leerlingen vragen 'wat moet ik doen om voor jullie een goede begeleider te zijn?'. Meld voordat je deze vraag stelt dat je zelf ook een paar regels hebt die belangrijk zijn, maar breng die pas in nadat je de leerlingen hebt gehoord. Ze ervaren meer invloed en meestal blijkt dat het overgrote deel overeenkomt.

Relatie-afspraken bestaan bij de gratie van het onderhoud. Een niet onderhouden relatie-afspraken wekt valse hoop en zet het gevoel van vertrouwen en veiligheid geen twee maar zes stappen achteruit. Goed onderhoud kan ertoe leiden dat eens in de paar weken een gesprek in de klas plaatsvindt aan de hand van de vragen:

- wat is er goed gegaan afgelopen periode?
- welke problemen zijn we tegengekomen en hoe hebben we die opgelost?
- welke liggen er nog en wat moeten we daarmee?

De sfeer in de klas verdient ook aandacht wanneer het goed gaat. Juist dan, want alles waar je energie in stopt groeit. Nadat je als begeleider een paar keer zo'n gesprek hebt geleid, kun je de leiding ervan aan de leerlingen overdragen.

Een begeleider die op deze manier werkt, hoeft wanneer het misloopt niet de politiepet op te zetten en recherchewerk te gaan verrichten. Hij nodigt de klas uit een voor gesprek, pakt de relatie-afspraken erbij en vertelt dat volgens hem, dat wat iedereen heeft aangegeven te willen, de goede sfeer, onder druk staat. En dat hij niet de begeleider kan zijn die de leerlingen willen. 'Is dat zo en wat moeten we doen om weer te komen waar we willen?'. De invloed die de leerlingen krijgen alleen al verhoogt het gevoel van veiligheid. In een relatief onveilige situatie waarin mensen invloed hebben, voelen zij zich veiliger dan in een veiligere situatie waarin ze geen invloed hebben.

Uit: Het Veilig Onderwijs Magazine Basisonderwijs van Stichting Veilig Onderwijs, jaargang 2016 nummer 3. Artikel van Jan Ruigrok.

Bijlage 2: Het lesprogramma van het Digitaal Media Paspoort

Graag vertellen wij – de Nationale Academie voor Media en Maatschappij - wat deze lessen inhouden.

Wat leert uw leerling of kind?

De lesmethode is een doorlopende leerlijn: we beginnen in groep 1 en zullen eindigen in groep 8 zodat alle kinderen in al hun verschillende levensfasen met media leren omgaan. Uniek is dat deze lesmethode niet alleen kennis overdraagt, maar tevens ingaat op de gevoelens die media bij mensen opwekken. Daartoe maken we in de methode gebruik van denk-pauzes, waarin kinderen zich naar binnen richten. Uw leerling of kind leert tijdens alle lessen via zijn of haar gevoel zich bewuster te worden van media en vervolgens afgewogen keuzen te maken. Dit is een wetenschappelijk beproefde methode, die bovendien door vele kinderen als zeer prettig wordt ervaren!

Wat zijn de thema's die tijdens het Nationaal Media Paspoort worden behandeld?

Er zijn 7 thema's die worden gevolgd. Bij sommige lessen kunnen ook (groot)ouders met het kind meedoen. Het is gebleken dat dit voor vele kinderen en opvoeders een enorm leuke bezigheid is! De thema's zijn:

1. Weet wat je ziet (o.a. wat is waar en niet waar in de media?)
2. Bewaak je identiteit (o.a. wie ben jij op internet?)
3. Wat je geeft krijg je terug (o.a. over respectvol met elkaar omgaan, online pesten)
4. Houd de klok in de gaten (o.a. over de tijd die je aan online en offline spelen besteedt)
5. Maak goede keuzes (o.a. hoe deel je jouw online leven in?)
6. Bescherm je privacy (o.a. wat is privé en wat mogen anderen van jou weten?)
7. Zorg voor je eigen veiligheid (o.a. bij wie kun je terecht als je hulp en tips nodig hebt?)

Onderbouwing inhoudelijke opzet

De opzet van het Nationaal Media Paspoort is uniek, gedegen en onderbouwd. Naast de laatste wetenschappelijke inzichten, hebben ook de didactische leerlijn 'Leren Leren' van de CED Groep en het Mediawijsheid Competentiemodel als de Kerdoelen Primair Onderwijs als basis gediend voor de inhoudelijke opzet.

"De Nationale Academie voor Media & Maatschappij komt voort uit onze persoonlijke missie. Wij vinden dat de jeugd recht heeft op opvoeding en educatie over de wereld die wij als volwassenen voor hen creëren! Onze maatschappij is inmiddels doorspekt met media, waardoor de invloed op de jeugd enorm toeneemt. Dat brengt soms hun authenticiteit in gevaar. Wij willen de jeugd helpen zich te ontwikkelen tot bewuste en kritische mediaconsumenten. Dat doen wij door onze kennis en ervaring over te dragen aan opvoedprofessionals in Nederland."

Uit: <https://www.nationaalmediapaspoort.nl/kennismaking> geschreven door Liesbeth Hop en Bamber Delver, initiatiefnemers

Bijlage 3: Thema's en lessen Kriebels.

Hieronder staan de verschillende lessen vanuit de methode Kriebels. Deze staan per groep en per thema genoteerd.

<p>Groep 1 -2</p> <p>Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld Wie ben ik In je blootje Kriebel de kriebel Jongens en meisjes Wij zijn vriendjes</p> <p>Sociale en emotionele ontwikkeling Bij ons thuis Ik vind jou lief</p> <p>Voortplanting en gezinsvorming Hoe worden kindjes geboren?</p> <p>Seksuele weerbaarheid Wat voelt fijn en wat niet? Hoe zeg ik nee</p>	<p>Groep 3</p> <p>Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld Ik ben ik Ik ben een jongen en ik ben een meisje</p> <p>Sociale en emotionele ontwikkeling Mijn thuis Ik vind het fijn met jou</p> <p>Voortplanting en gezinsvorming Hoe ben jij geboren?</p> <p>Seksuele weerbaarheid Prettige en niet prettige aanrakingen</p>	<p>Groep 4</p> <p>Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld In je nakie Wat voelt ik?</p> <p>Sociale en emotionele ontwikkeling Wie vind ik speciaal? Ik ben verliefd</p> <p>Voortplanting en gezinsvorming Hoe ben ik geboren?</p> <p>Seksuele weerbaarheid Een ja-, nee- of twijfelgevoel</p>
<p>Groep 5</p> <p>Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld Dit ben ik!</p> <p>Sociale en emotionele ontwikkeling Jongens en meisjes: wat hoort bij wie? Zullen we vrienden zijn? De mensen om mij heen</p> <p>Voortplanting en gezinsvorming Het ontstaan en de geboorte van een baby</p> <p>Seksuele weerbaarheid Wat voor gevoel krijg jij als...?</p>	<p>Groep 6</p> <p>Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld Bloos je van bloot? De geslachtsdelen</p> <p>Sociale en emotionele ontwikkeling Gezocht: een vriend Verliefd Verschillende soorten relaties</p> <p>Voortplanting en gezinsvorming -</p> <p>Seksuele weerbaarheid Hoe zeg ik ja of nee?</p>	<p>Groep 7</p> <p>Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld Meisjes in de puberteit Jongens in de puberteit Mannen en vrouwen in de media</p> <p>Sociale en emotionele ontwikkeling Vriendschap en verliefdheid Mannen en vrouwen</p> <p>Voortplanting en gezinsvorming Wat is seks?</p> <p>Seksuele weerbaarheid Internetvrienden Wat zou jij doen?</p>
<p>Groep 8</p> <p>Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld Dit ben ik Puberteit Geslachtsdeel Besnijdenis Je eigen lichaam en zelfbevrediging Wat zie jij in de media?</p> <p>Sociale en emotionele ontwikkeling Verliefdheid en verkering Verliefdheid en seksuele oriëntatie Seks, wat is dat?</p> <p>Voortplanting en gezinsvorming Voortplanting Veilig vrijen</p> <p>Seksuele weerbaarheid Internet en social media Seksueel grensoverschrijdend gedrag</p>		

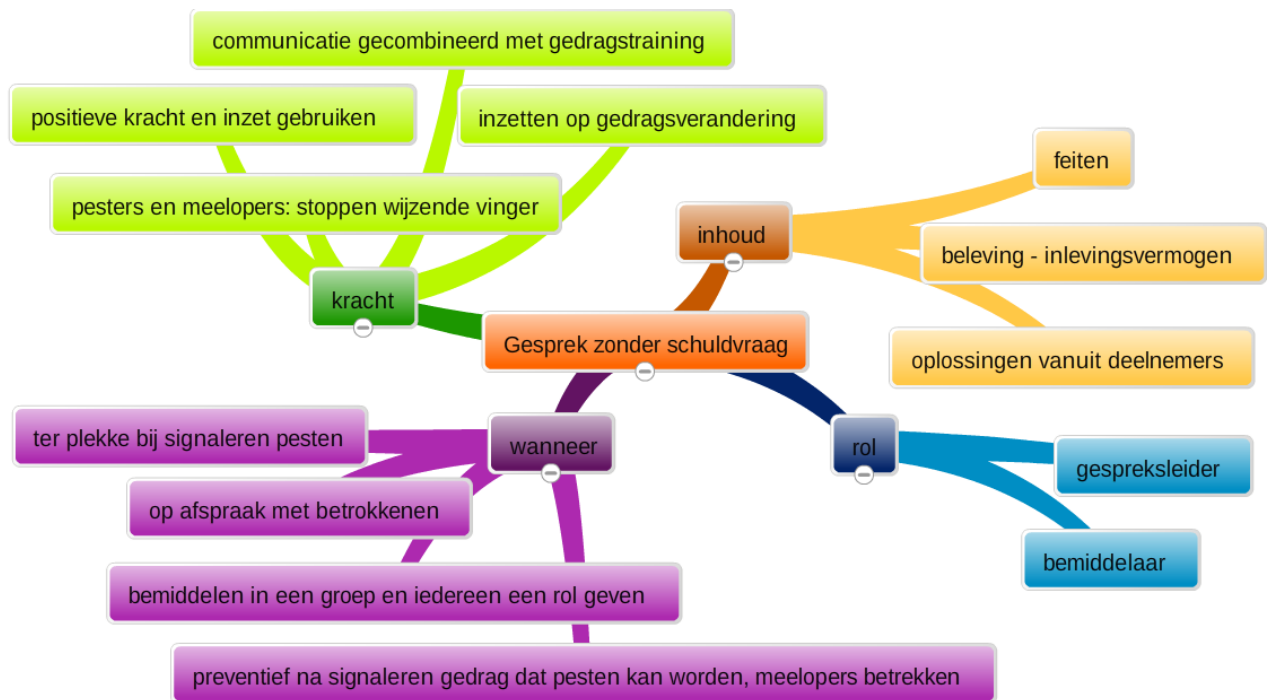
Bijlage 4: Thema-avond voor ouders: kennis

Kinderen vertellen het helaas niet altijd aan hun ouders als zij worden gepest. Uit onderzoek van Fekkes (2005) blijkt dat 67 % van de regelmatig gepeste kinderen dit aan hun ouders vertelde. Het is dus van belang dat ouders weten op welke signalen zij moeten letten en op de juiste wijze het gesprek met het kind voeren. Wanneer kinderen het wel aan hun ouders vertellen, reageren zij namelijk niet altijd op een effectieve manier. Sommige ouders moedigen hun kind aan om terug te vechten. Hoewel deze reactie begrijpelijk is, is dit ons inziens niet de meest effectieve manier. Veel slachtoffers zijn niet in staat om de grote stap van sub assertief gedrag naar agressief gedrag te zetten. Andere ineffectieve en minder gewenste reacties van ouders: op de pester of de ouders van de pester toestappen en verwijten maken. Of niet doen, omdat de ouders denken dat het bij de kindertijd hoort of omdat de ouder niet weet hoe te reageren. Daar komt nog bij dat veel ouders zelf in hun jeugd een bepaalde rol in peestsituaties hebben gehad waardoor pesten bij hen sterke emoties kan oproepen.

Deze thema avond behandelt het pestprobleem vanuit de rol van de ouder. De ouders krijgen kennis aangereikt over pesten en handvatten om hun eigen rol bij het voorkomen en stoppen van pestgedrag goed te vervullen:

- Wat is plagen en wanneer is het pesten?
- Wat zijn de gevolgen van pesten voor pester en slachtoffer?
- Waarom wordt er gepest?
- Hoe vaak komt pesten voor? En waar vooral?
- Wat kan ik doen om het slachtoffer te helpen?
- Wat kan ik doen om de pester te helpen?
- Wat kan ik doen om pesten te bestrijden?
- Hoe ziet weervaar gedrag eruit?
- Wat is hierin de rol van de ouder en welke rol heeft de school.

Bijlage 5: Gesprek zonder schuldvraag

Gesprek zonder schuldvraag: fasen en stappen

Fase 1: Situatie inleiden

1. contact maken
2. feiten melden door IK-boodschap
3. gevoel melden door IK-boodschap
4. doel aangeven van bemiddelen
5. afspraken maken voor het gesprek

Fase 2: Delen

6. om de beurt laten vertellen -
checken bij een ander -
voorstellen hoe het voor een
ander is

Fase 3: Oplossen

7. brainstormen over oplossingen
8. oplossing kiezen
9. checken: iedereen het ermee eens?
10. evalueren en complimenten

Fase 4: Oefenen

11. oefenen van oplossing, ervaren van gewenste gedrag.
Rollenspel of concreet benoemen.

Fase 5: Afspraken, evalueren en bijsturen

12. afspraken over wanneer en hoe evalueren
13. aanwezig blijven en zo nodig begeleiden, bijstellen
14. vervolgesprek ter evaluatie